

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA DI SẢN VĂN HÓA**

NGUYỄN THỊ DỊU

**TÌM HIỂU DI TÍCH CHÙA ĐỈNH LAN
(THÔN HÀNH THIỆN, XÃ XUÂN HỒNG,
HUYỆN XUÂN TRƯỜNG, TỈNH NAM ĐỊNH)**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TÀNG HỌC**

Mã số: 52320305

Người hướng dẫn: Th.S Nguyễn Tri Phương

HÀ NỘI - 2015

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên, em xin chân thành cảm ơn đến những thầy cô giáo đã dạy em trong suốt bốn năm qua, những kiến thức mà em nhận được trên giảng đường đại học sẽ là hành trang vững bước trong tương lai.

Em xin bày tỏ lời cảm ơn sâu sắc đến giảng viên Ths. Nguyễn Tri Phương, người đã trực tiếp hướng dẫn và chỉ bảo tận tình cho em trong quá trình thực hiện đề tài.

Em cũng muốn gửi lời cảm ơn tới Ban Quản lý di tích chùa Đĩnh Lan và đặc biệt Ông Vũ Nguyên Giới (xóm 6 Hành Thiện xã Xuân Hồng huyện Xuân Trường tỉnh Nam Định) đã tạo điều kiện thuận lợi cho em có điều kiện tìm hiểu, học hỏi thực tế và cung cấp nhiều tư liệu giúp đỡ em hoàn thành khóa luận này.

Cuối cùng, em muốn gửi lời cảm ơn đến người thân trong gia đình và bạn bè đã luôn đồng hành, động viên khích lệ tinh thần, giúp đỡ em trong suốt thời gian qua.

Vì đây là công trình nghiên cứu đầu tay mà thời gian nghiên cứu và kiến thức, kinh nghiệm bản thân còn nhiều hạn chế nên bài viết của em không thể tránh khỏi những khiếm khuyết. Em rất mong nhận được sự đóng góp, phê bình động viên của các thầy, cô giáo.

Một lần nữa, em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, tháng 4 năm 2015

Sinh viên

Nguyễn Thị Dịu

MỤC LỤC

MỤC LỤC	1
MỞ ĐẦU	3
CHƯƠNG 1: CHÙA ĐỈNH LAN TRONG DIỄN TRÌNH LỊCH SỬ	6
1.1. Tổng quan về làng Hành Thiện và chùa Đỉnh Lan	6
1.1.1. Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên	6
1.1.2. Dân cư.....	9
1.1.3. Đời sống kinh tế	11
1.1.4. Đời sống văn hóa xã hội	14
1.2. Lịch sử hình thành và quá trình tồn tại của di tích chùa Đỉnh Lan ..	22
1.2.1. Lịch sử hình thành di tích	22
1.2.2. Lịch sử tồn tại chùa Đỉnh Lan.....	24
1.2.3. Lễ hội và các hình thức sinh hoạt văn hóa dân gian tại di tích	27
CHƯƠNG 2: GIÁ TRỊ KIẾN TRÚC - NGHỆ THUẬT CHÙA ĐỈNH LAN ...	30
2.1. Giá trị kiến trúc	30
2.1.1. Không gian cảnh quan.....	30
2.1.2. Bộ cục mặt bằng tổng thể.....	33
2.1.3. Kết cấu kiến trúc	34
2.1.4. Trang trí trên kiến trúc.....	39
2.2. Giá trị nghệ thuật điêu khắc tượng thờ và các di vật trong di tích ...	44
2.2.1. Nghệ thuật điêu khắc tượng thờ.....	44
2.2.2. Các di vật tiêu biểu.....	56
CHƯƠNG 3: BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ CHÙA ĐỈNH LAN	60
3.1. Giá trị tiêu biểu của di tích chùa Đỉnh Lan	61
3.1.1. Giá trị lịch sử.....	61
3.1.2. Giá trị kiến trúc nghệ thuật	62
3.1.3. Giá trị văn hóa.....	62
3.2. Thực trạng di tích	63
3.2.1. Thực trạng kiến trúc	63

3.2.2. Thực trạng di vật và tượng thờ	65
3.3. Bảo tồn di tích.....	66
3.3.1. Cơ sở pháp lý	66
3.3.2. Các nguyên tắc bảo quản, tu bổ và phục hồi di tích	69
3.3.3. Các giải pháp để bảo tồn di tích.....	71
3.4. Tôn tạo di tích.....	75
3.5. Phát huy giá trị di tích trong đời sống văn hóa cộng đồng.....	78
KẾT LUẬN.....	84
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	86

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong suốt chặng đường dài của lịch sử, với công cuộc dựng nước và giữ nước của dân tộc thì đạo Phật luôn luôn hòa mình với nhịp sống của dân tộc góp phần tô đẹp lên những trang sử của đất nước. Những ngôi chùa làng quê Việt Nam là trung tâm sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng tu học của Tăng Ni và các tín đồ Phật tử, là nơi giáo dục đạo đức hướng thiện cho tất cả mọi người. Đồng thời ngôi chùa cũng là một công trình kiến trúc văn hóa nghệ thuật vô giá của ông cha ta để lại.

Để phục vụ đời sống tâm linh của người dân ở mỗi làng quê Việt Nam các di tích lịch sử văn hóa như: Đình, Miếu, Đền... và đặc biệt là những ngôi chùa đã được dựng lên, nhưng năm tháng đi qua do thiên tai bão lũ, chiến tranh bom đạn tàn phá và thêm cả những bàn tay của con người do nhận thức không đúng mà các di tích lịch sử văn hóa của ông cha ta để lại nhất là các ngôi chùa đã bị hư hại nhiều. Nhưng dù vậy, cái thần thái của ngôi chùa Việt với không gian tồn tại vẫn được duy trì và là nơi phục vụ đời sống tâm linh, làm cân bằng tâm hồn cho người dân làng quê và cả những người khách hành hương.

Chùa Đĩnh Lan làng Hành Thiện xã Xuân Hồng huyện Xuân Trường tỉnh Nam Định cũng nằm trong bước đi của ngôi chùa Việt, trong nó cũng chứa đựng nhiều nét độc đáo của riêng mình để phản ánh một thời đại đã qua. Nó chứa đựng những giá trị nghệ thuật trang trí, kiến trúc điêu khắc có ý nghĩa lớn đối với đời sống tâm linh của cư dân địa phương cũng như mọi du khách khi tới tham quan và lễ Phật.

Bản thân là một người con của quê hương làng Hành Thiện xã Xuân Hồng huyện Xuân Trường tỉnh Nam Định cảm thấy rất tự hào về quê hương- quê hương giàu truyền thống hiếu học, quê hương cố Tổng bí thư Trường Chinh và đặc biệt muốn giới thiệu các di tích lịch sử -văn hóa của quê hương mình tới người đọc.

Sau quá trình học tập và nghiên cứu vận dụng những kiến thức đã được học về chuyên ngành Bảo tồn- bảo tàng đi vào tìm hiểu về ngôi chùa để thấy được những giá trị và ý nghĩa tốt đẹp và nắm bắt được thực trạng đưa ra các giải pháp cho vấn đề bảo vệ và phát huy giá trị di tích trong giai đoạn hiện nay là việc làm có ý nghĩa thiết thực nhằm gìn giữ các di sản văn hóa của địa phương cũng như của đất nước.

Với lý do trên, em xin chọn đề tài “ **Tìm hiểu di tích chùa Đĩnh Lan thôn Hành Thiện, xã Xuân Hồng, huyện Xuân Trường, tỉnh Nam Định**” làm khóa luận tốt nghiệp chuyên ngành Bảo Tàng học.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.

Mục đích và nhiệm vụ của khóa luận là tìm hiểu lịch sử, sự ra đời và quá trình tồn tại của chùa Đĩnh Lan qua kiến trúc và các di vật cụ thể. Qua tìm hiểu thực trạng của di tích, vận dụng những kiến thức lý luận đã học, bước đầu đề xuất một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của di tích trong giai đoạn hiện nay.

3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu.

Khóa luận nghiên cứu về chùa Đĩnh Lan trọng tâm là về kiến trúc, hệ thống tượng thờ và các di vật tiêu biểu, cùng với không gian văn hóa thôn Hành Thiện nơi chùa tồn tại.

4. Phương pháp nghiên cứu.

- Phương pháp luận khoa học của chủ nghĩa Mác-Lênin: Duy vật lịch sử và duy vật biện chứng
- Sử dụng phương pháp nghiên cứu liên ngành: Sử học, Dân tộc học, Khảo cổ học, Bảo tàng học, Mỹ thuật học,...
- Sử dụng phương pháp khảo sát điền dã vận dụng các kỹ năng: quan sát, miêu tả, ghi âm, ghi chép, đo vẽ, chụp ảnh....
- Tập hợp hệ thống hóa các tư liệu liên quan đến di tích.

5. Đóng góp của khóa luận

Trên cơ sở kế thừa những thành quả của người đi trước, kết hợp với việc nghiên cứu, khảo sát tại di tích, khóa luận bước đầu có những đóng góp sau:

- Là một công trình nghiên cứu toàn bộ về hệ thống chùa Đĩnh Lan, bước đầu nghiên cứu giá trị kiến trúc và giá trị điêu khắc của di tích chùa Đĩnh Lan.

- Đề xuất một số giải pháp để bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.

- Khóa luận sẽ trở thành tài liệu tham khảo có ích đối với cán bộ văn hóa cơ sở, đây là một trong số những danh thắng của làng Hành Thiện nói riêng và tỉnh Nam Định nói chung.

6. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Danh mục tài liệu tham khảo, Phụ lục, khóa luận được chia làm 3 chương:

Chương 1: Chùa Đĩnh Lan trong diễn trình lịch sử.

Chương 2: Giá trị kiến kiến trúc- nghệ thuật chùa Đĩnh Lan.

Chương 3: Bảo tồn và phát huy giá trị chùa Đĩnh Lan.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Đức An, (2010), Hành Thiện làng văn hóa và cách mạng ở đồng bằng sông Hồng, Nxb. Hà Nội.
2. BCH Đảng bộ huyện Xuân Trường, (2004), *Lịch sử Đảng bộ huyện Xuân Trường*.
3. BCH Đảng bộ xã Xuân Hồng, (2007), *Lịch sử Đảng bộ và nhân dân xã Xuân Hồng*, Tự phát hành.
4. BQL Di tích và danh thắng tỉnh Nam Định, (2008), *Di tích và danh thắng tỉnh Nam Định*, Nxb. Văn hóa dân tộc.
5. Trần Lâm Biền, (2003), *Đồ thờ trong di tích người Việt*, Nxb. Văn hóa thông tin Hà Nội.
6. Trần Lâm Biền, (2008), *Diễn biến kiến trúc truyền thống Việt vùng Châu thổ sông Hồng*, Nxb. Văn hóa thông tin Hà Nội.
7. Trịnh Thị Dung, (12/2102), *Hình tượng Bồ Tát Quan Âm trong Phật giáo Việt Nam*, Nxb. Tôn giáo.
8. Trịnh Minh Đức, Phạm Thu Hương, (2007), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa*, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội.
9. Ngô Huỳnh, (1986), *Tìm hiểu kiến trúc chùa Việt Nam*, Nxb. Xây dựng Hà Nội.
10. Đỗ Quang Huyền, (2009), *Hành Thiện quê ta*, Nxb. Thanh Niên.
11. Hội đồng hương Hành Thiện tại Hà Nội, (1995), *Hành Thiện lịch sử và văn hóa tập 1*, Tự xuất bản do sở VH TT Nam Hà cấp phép.
12. Hội Hành Thiện tương tế, (1974), *Hành Thiện xã chí*, Nxb. Sài Gòn.
13. Hội Hành Thiện tương tế đồng hương tại Hoa Kỳ, (1995), *Làng Hành Thiện quê hương tôi*.
14. Vũ Ngọc Khánh, (2004), *Làng cổ truyền Việt Nam*, Nxb. Thanh Niên.
15. Vũ Ngọc Khánh, (2006), *Chùa cổ Việt Nam*, Nxb. Thanh Niên.
16. Vũ Khiêu, (1996), *Bàn về Văn hiến Việt Nam*, Nxb. Khoa học Xã hội.
17. Nguyễn Lang, (1979), *Việt Nam Phật giáo sử luận*, Nxb. Văn học.

18. Luật di sản văn hóa năm 2011,(sửa đổi bổ sung năm 2009),Nxb. Chính trị quốc gia.
19. Ngô Huỳnh, (1986), *Tìm hiểu kiến trúc chùa Việt Nam*, Nxb. Xây dựng Hà Nội
20. Nhiều tác giả, (1996), *Vũ Khiêu và Bạn Bè*, Nxb. Khoa học Xã hội.
21. Nghị định số 70/2012/NĐ-CP ngày 18 tháng 9 năm 2012 về việc “quy định thẩm quyền, trình tự, thủ tục lập phê duyệt quy hoạch, dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh”.
22. Hà Văn Tấn,(2013), *Chùa Việt Nam*, Nxb. Thế giới.
23. Trần Ngọc Thêm,(2008), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb.Giáo Dục.
24. Dương Thị The, Phạm Thị Thoa dịch và biên soạn,(1981), *Tên làng xã, huyện, tỉnh, xứ, trấn đầu thế kỷ XIX (các tỉnh từ Nghệ An trở ra)*, Nxb. Khoa học Xã hội Hà Nội.
25. Trần Nho Thìn,(1991), *Vào chùa thăm Phật*, Nxb. Công an nhân dân.
26. Ngô Đức Thọ,(1993), *Các nhà khoa bảng Việt Nam (1075- 1919)*, Nxb. Văn hóa Hà Nội.
27. Thông tư số 18/2012/TT-BVHTTDL ngày 28 tháng 12 năm 2012 về việc “quy định chi tiết một số quy định về bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích”.
28. Đặng Hữu Thụ,(1992), *Làng Hành Thiện và các nhà Nho thời Nguyễn*.
29. Đặng Hữu Thụ, (1999), *Làng Hành Thiện thời Tây học đến năm 1954*.
30. Chu Quang Trứ,(1994), *Kiến trúc dân gian truyền thống Việt Nam*, Nxb. Mỹ thuật Hà Nội.
31. Đặng Hữu Thụ,(2003), *Địa chí Nam Định*, Nxb. Chính trị quốc gia.
32. Viện văn hóa dân gian Hà Nội (1992), *Lễ hội cổ truyền*.
33. Viện triết học, (1994), *Lịch sử Phật giáo Việt Nam*, Nxb. Khoa học Xã hội Hà Nội.
34. Lê Trung Vũ-Lê Hồng Lý,(2011), *Lễ hội Việt Nam*, Nxb. Văn hóa Thông tin.